

Ενορία η μεγάλη μας οικογένεια: Δυνατότητες και προοπτικές

/ [Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός](#) / [Ορθόδοξη πίστη](#)

[GD_01_1](#) Στην εκκλησιαστική μας πραγματικότητα η μι-κρότερη ενότητα, ο πυρήνας της Εκκλησίας, είναι η Ενορία

Πρωτοπρεσβυτέρου ΓΕΩΡΓΙΟΥ Δ. ΜΕΤΑΛΛΗΝΟΥ

Ομοτίμου Καθηγητού Πανεπιστημίου Αθηνών

δ) Δυνατότητες και προοπτικές

Το ερώτημα συνεπώς είναι ευνόητο: τί μπορεί να γίνει σήμερα; Δεν θα απαντήσουμε με δεοντολογίες, εύκολες στη διατύπωση, αλλά δυσκολότατες σε εφαρ-μογή. Θα επισημάνουμε μερικές αναγκαιότητες, χω-ρίς την επιδίωξη των οποίων κάθε αληθινή αναγέννη-ση της ενοριακής και εκκλησιαστικής ζωής μας είναι αδύνατη.

Πρώτιστη ανάγκη είναι να βιώνεται η εσχατολογική αυτοσυνειδησία της Ορθοδοξίας και στη σημερινή ιστορική πραγματικότητα. Πώς δηλαδή θα λειτουργήσουμε, όλοι μαζί και η ενοριακή ζωή μας, ορθόδοξα, μέσα στα σημερινά πολιτικά - πολιτισμικά και κοινω-νικά δεδομένα. Αυτή, άλλωστε, είναι η στάση της Ορθοδοξίας σε κάθε εποχή. Διακρατεί τη συνέχειά της, όχι μέσω κάποιας συντηρητικής διασύνδεσης με το παρελθόν, αλλά παροντοποιώντας την παράδοσή της στο κάθε παρόν, κινουμένη στο δικό της διαρκές πα-ρόν ζωής και μαρτυρίας. Αυτό πραγματοποιείται με την διατήρηση των πλαισίων της, μέσα στα οποία η ζωή της μπορεί να γίνεται διαρκές βίωμα.

Καμιά δυνατότητα όμως δυναμικής επιστροφής στην παράδοσή μας δεν είναι δυνατή, αν δεν ξεκαθα-ρισθεί πρώτα τί επιδιώκουμε. Αν δεν συνειδητοποιη-θεί η κατάστασή μας και η απόστασή της από την ορ-θόδοξη αυθεντικότητα (αυθεντική Ορθοδοξία) και αν δεν μας κυριεύσει ο «μανικός έρωτας» του «πρωτοκτίστου κάλλους» μας. Άλλωστε αυτό συμβαίνει πά-ντα. χωρίς συνειδητοποίηση της αμαρτίας η μετάνοια είναι αδύνατη. Ερωτάται όμως: πώς θα γνωρίζει ο σημερινός ορθόδοξος ποια είναι η αυθεντική ορθόδοξη ζωή, αν δεν έχει συνεχή και άμεση επαφή με την πατερική παράδοση; Είναι τραγικό, ότι συνεχώς τροφοδοτούμεθα θεολογικά από «λάκκους συντετριμμένους». Προτεσταντικά και Παπικά θεολογικά

βιβλία, γεμάτα διανοητικισμό, στοχασμό και μεταφυσική, φαντασία δηλαδή και αυτοσχεδιασμό, διαβάζονται ως εκκλησιαστική θεολογία όχι μόνο από τους σπουδάζοντες στο Εξωτερικό, αλλά και μέσα στη Χώρα μας, μεταφραζόμενα από θαυμαστές της ωραιολογίας και των στοχαστικών φιλοσοφικών διεισδύσεων και προσφερόμενα ως η κορυφή της θεολογικής «επιστήμης». Έτσι, οικοδομούμε ένα «ευρωπαϊκό χριστιανισμό», σαν αυτόν, που είχε επιθυμήσει και σχεδιάσει για την νέα Ελλάδα ο μακαρίτης Αδ. Κοραής, αλλά ολότελα ξένο προς την σώζουσα πατερική πνευματικότητα. Μέσα στους Πατέρες και την Λατρεία της Εκκλησίας θα βρούμε ανόθευτη την χριστιανική παράδοση. Και είναι ευλογία, που τόσες πατερικές εκδόσεις κυκλοφορούν στις ημέρες μας. Χρειάζονται όμως τα κατάλληλα κλειδιά στη μελέτη των Πατέρων και αυτά μόνο ο Πατερικά αναγεννημένος μπορεί να μας προσφέρει.

Μόνο πατερικά μπορεί να συνειδητοποιηθεί, ότι κύριος σκοπός της Ενορίας δεν είναι να επιτελεί α-πλά κάποιο κοινωνικό και φιλανθρωπικό έργο ή να εξαντλείται σε «τελετές» και «πανηγύρεις» και λη-ξιαρχικές διεκπεραιώσεις, αλλά να είναι ζωντανό και ενεργό «εργαστήριο» σωτηρίας - θεώσεως. Να είναι στίβος αγώνα κατά του θανάτου, της αμαρτίας, της φθοράς και κολυμβήθρα αναγεννήσεως και αναστάσεως. Το κοινωνικό (φιλανθρωπικό) έργο τότε θα είναι εντεταγμένο μέσα στον αγώνα θεώσεως, η δε κοινωνι-κότητα και αδελφικότητα, θα είναι φυσικοί καρποί της κοινωνίας με την Άκτιστη Θεία Χάρη.

Όταν η Ενορία αποκτήσει επίγνωση του αληθι-νού λόγου υπάρξεώς της, τότε θα παύσει να είναι τό-πος περιπτωσιακής συνάντησης, και θα γίνει το από-λυτο κέντρο της όλης ζωής γι' αυτούς, έστω, που θέ-λουν να είναι χριστιανοί. Τότε ο Ναός δεν θα περιορίζεται σε χώρο τελετών ή έστω -στην καλύτερη πε-ρίπτωση- σε κέντρο λατρείας, αλλά θα λειτουργεί, ό-πως ακριβώς το «Καθολικό» σε ένα Μοναστήρι. Ό-πως στο μοναστικό Κοινόβιο υπάρχει μόνιμη διασύν-δεση ανάμεσα στην Αγία Τράπεζα, την Τράπεζα και το Κελλί, και η λειτουργία του Ναού συνεχίζεται στη λειτουργία της Τραπέζης και του Κελλιού, έτσι και σε μια αυθεντική Ενορία, η λειτουργία του ενοριακού κέντρου προεκτείνεται στο σπίτι του κάθε ενορίτη, που γίνεται και αυτό «κατ' οίκον» εκκλησία. Η συμπληρωματικότητα και αλληλοπεριχώρηση Ναού και Οικίας είναι επιβεβλημένη. Θα προσέθετα: και Κοινοτικού ή Δημοτικού Καταστήματος, όπως στην Τουρ-κοκρατία.

Τότε επιτυγχάνεται η αναγκαία ενότητα πνευματι-κής και κοινωνικοπολιτικής ζωής που είναι η φυσική ζωή του ορθοδόξου. Αυτή την έννοια έχει ο Αγια-σμός «επί εγκαταστάσει Δημοτικής ή Κοινοτικής Αρ-χής», που βρίσκουμε μέσα στο Ευχολόγιό μας. (Εκεί διαβάζουμε στην Ευχή λ.χ.: «... έδωκας πάλιν άρχο-ντας ημίν,

εις το άρχειν και κρίνειν ανά μέσον του λαού... Συ έδωκας ημίν άρχοντας κατά την καρδίαν η-μών, αυτός δε και δος αυτοίς άρχειν μετ' επιστήμης... Κατάστησον αυτούς διακόνους εις το αγαθόν. τας ο-δούς σου γνώρισον αυτοίς και οδήγησον αυτούς επί την αλήθειάν σου, ίνα πορευθώσιν εν ακακία και στώσιν εν ευθύτητι. Διακονησάτωσαν και ου διακονηθήτωσαν. ουκ άρξουσιν ούτοι εν ημίν, αλλά Συ άρξεις η-μών δι' αυτών...»). Έτσι αποκτά η Ενοριακή ζωή την ενότητα και πληρότητά της, η οποία σύμφωνα με τα κείμενα της παραδόσεώς μας είναι θεωρητικά δεδομέ-νη, αλλ' η πράξη παραλλάσσει, γιατί δεν διαμορφώνε-ται σύμφωνα με τις Ευχές, αλλά με βάση ξένα πρότυ-πα, εισαγόμενα στον Τόπο μας και επιβαλλόμενα στανικά στη ζωή μας.

Αυτή όμως η καθολική αυτοπαράδοσή μας στην ε-νοριακή ζωή απαιτεί την απόλυτη αποδέσμευσή μας από τα οποιαδήποτε δεσμά του κόσμου. Από πολιτι-κές παρατάξεις λ.χ. και ιδεολογίες, αλλά και συσσω-ματώσεις διάφορες -οποιασδήποτε φύσεως-, που ή αντιποιοούνται το έργο της Ενορίας ή το περιθωριο-ποιούν και το αποδυναμώνουν. Έτσι θα διορθωθεί μια τάση, που άρχισε από τον Απ. Μακράκη († 1905): αντί να επιδιώκεται δηλαδή η αναγέννηση της υπάρχουσας ενορίας, να εγκαταλείπεται η ενορία για χάρη μιας παρ-ενορίας, όχι έστω με την έννοια της παρεκκλησιαστικότητας, αλλά της ιδιωτικής πρωτοβουλίας. Η εποχή μας, με όλη την πρόοδο που παρατηρείται στην αναπροσαρμογή των νοοτροπιών μας, προσφέ-ρεται για μια τέτοια επανενοριοποίηση της όλης ζωής μας.

Η «επιστροφή» αυτή (θα την έλεγα καλύτερα: με-τάνοια) είναι με την χάρη του Θεού δυνατή. Γιατί ο Θεός θέλησε να μείνει -παρά τις προσπάθειες πολ-λών για το αντίθετο- ζωντανό και ενεργό στη ζωή μας το πρότυπο της ενοριακής ζωής, που είναι το κοι-νοβιακό Μοναστήρι. Όσο υπάρχουν ορθόδοξα Μο-ναστήρια, δεν χάνεται η ελπίδα μας. Πάντα στην Ορθοδοξία (από τον δ' αι.), διαμορφωνόταν η ενοριακή ζωή με βάση την λειτουργία του Μοναστηριού. Αυτό που μερικοί «προοδευτικοί» (κληρικοί και λαϊκοί) της εποχής, την εξάρτησή μας δηλαδή από το Μονα-στήρι, το θεωρούν ως κατάρρα, στην ιστορία της Ρωμηοσύνης λειτούργησε ως ευλογία. Το Μοναστήρι, άλλωστε, έγινε στην εκκλησιαστική ζωή μας πρότυπο και κανόνας ζωής από το δ' αιώνα, γιατί προηγουμέ-νως οι χριστιανικές κοινότητες αναπτύσσονταν σαν κοινόβια μέσα στον κόσμο, συνδυάζοντας πνευματικότητα και κοινωνικότητα, σε μια αδιάσπαστη ενότητα ζωής.

Είναι όμως συνήθεια να ζητά κανείς (από τον Ομιλητή) και κάτι πρακτικότερο: συγκεκριμένη γραμμή πορείας. Προσωπική μου γνώμη είναι, ότι δεν έχει α-νάγκη ο άνθρωπος από τέτοια σχέδια (συνταγές), αλ-λά μόνο από Χάρη. «Ζητείτε και ευρήσετε», όπως α-κριβώς και στον πνευματικό αγώνα. Παρόλα αυτά, θα

αναφερθώ δειγματοληπτικά και σε μερικά μικρά βήματα, που μπορούν να σημαδέυσουν κάποια αρχή της προσπάθειάς μας.

Το πρώτο αναγκαιότατο βήμα νομίζω πως είναι ο επανευαγγελισμός όλων μας. Η επανασύνδεσή μας, έ-στω θεωρητικά στην αρχή, με την πατερική παράδο-ση. Η επαναγνωριμία της. Αν δεν αποκτήσουμε συ-νειδησιακή ενότητα πατερική μέσα μας, πατερικό φρόνημα και «νουν Χριστού», είναι τελείως αδύνατη κάθε προσπάθεια, όσο καλή θέληση και αν υπάρχει. Γιατί υπάρχει τόση πνευματική σύγχυση, τόση πλάνη και ασυμφωνία έχει κυριεύσει την συνείδησή μας, που καμιά ενότητα δεν μπορεί να δημιουργηθεί και συμφωνία. Αιώνες τώρα στιβάζεται μέσα μας τόσο κο-σμικό πνεύμα, τόσοσ παπισμός και προτεσταντισμός, που τα ορθόδοξα κριτήρια έχουν τελείως ταφεί και τα αντανεκλαστικά μας παντελώς αδρανήσει. Οι Κληρι-κοί κατά κανόνα «παπίζουμε» και οι λαϊκοί κατά κα-νόνα «προτεσταντίζουν».

Θα πρότεινα -και στηρίζεται αυτό σε προσωπική εμπειρία- μια επανακατήχησή μας με τα έργα των Κολλυβάδων και κυρίως του Αγίου Νικοδήμου, αλλά και του Πατροκοσμά. Χρειάζεται μια ανοδική πορεία. Από το Γεροντικό να περάσουμε στο «Συμβουλευτικό Εγχειρίδιο» του Αγίου Νικοδήμου και απ' εκεί στην Φιλοκαλία του. Θα είναι μια πορεία ταπεινής μαθη-τείας, όπως στο παιδί, που ξεκινά από το Νηπιαγω-γείο, για να φθάσει στο Πανεπιστήμιο. Αυτό πρέπει να γίνει στόχος όλων μας, κληρικών και λαϊκών. Θα τολμήσω να πω, θεολόγων και μη θεολόγων. Όσοι δεν πέρασαν αυτό τον δρόμο, είναι ανάγκη αμέσως να τον αρχίσουν. Η όλη προσπάθεια θα ενισχύεται, βέ-βαια, από την πυκνή λατρευτική και μυστηριακή ζωή μας μέσα στην Ενορία. Η ενότητά μας στον πνευμα-τικό αγώνα θα οδηγήσει συν Θεώ στην ενότητα φρο-νήματος, και το εν Χριστώ φρόνημά μας στην εν Χρι-στώ αναγέννηση και αύξησή μας.

ΠΗΓΗ: «ΕΝΟΡΙΑ - Η μεγάλη μας οικογένεια», Πρωτ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ Δ. ΜΕΤΑΛΛΗΝΟΥ, ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΚΥΨΕΛΗ».

Πηγή: impantokratoros.gr